

באיברי עולה שיקרבו, שהכל מודים שמקריבים את איברי החטאת לשם עצים.

וכן לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים באברי **רובע ונרבע שלא יקרבו** אפילו לשם עצים, משום שהם מאוסים לגבוה.

על מה נחלקו רבי אליעזר וחכמים? על **איברי עולה תמימה שנתערבו באיברי עולה בעלת מום**. שרבי אליעזר אומר יקרבו כולן, ורואה אני את **איברי בעלת המום** שעולים למעלה על אש המערכה [יחד עם איברי העולה התמימה], **כאילו הן עצים וחכמים אומרים לא יקרבו**, וכמתבאר לקמן משום שבעלי מומין מאוסין למזבח.

והשתא הוינן בדברי התנא דברייתא [דפליג אתנא דמתניתין]:

ורבי אליעזר, מאי שנא רובע ונרבע שלא יעלו לשם עצים, משום **דלא חזו להקרבה**, והרי **בעלת מום נמי לא חזו להקרבה**, ובכל זאת אפשר להעלות את איבריה לשם עצים?

ב-טז ומשינין: **אמר רב הונא: הכא במאי עסקינן**, בבעלת מום **בדוקין שבעין**, שיש לה פגם בעין שאינו ניכר כל כך, ומום כזה פוסל רק בבהמות ולא בעופות, לפי שאין פוסל בעוף אלא חסרון אבר, וכאן אין זה חסרון אבר אלא רק פגם בעין, **ואליבא דרבי עקיבא**, דאמר **אם עלו** בהמות בעלי מומין כמו המום של "דוקין שבעין" על גבי המזבח (28), **שוב לא ירדו ממנו**. כיון שמום שכזה אינו פוסל בעופות, הרי בבהמות, אם עבר והעלאן,

הכשירן המזבח להקרב עליו.

ותמהינן: **אימר דאמר רבי עקיבא** שהכשירן המזבח להקרב היכא **דאי עבד**, שעבר והעלאן. אבל **לכתחילה**, מי אמר **רבי עקיבא** שרשאי להעלות בעלי מומין בדוקין שבעין על גבי המזבח?!?

אמר רב פפא: הכא במאי עסקינן, כגון שעלו תחילה על גבי כבש, ומי שעשה כן, עשה זאת בעבירה. אך עתה, אחר שהועלו, בדיעבד, על גבי הכבש, מותר לכתחילה להעלותם מהכבש אל המזבח. ובהכי איירי תנא דברייתא, ומשום דקיימא לן כשם שהמזבח מקדש את הפסולין [ולקמן יבואר איזה פסולין] ומכשירם להקרב על גבי המזבח, כך גם הכבש מקדש ומכשיר [את אותם הפסולין שמקדש המזבח]. ומשהוכשרו להקרב על גבי הכבש, שוב מותר לכתחילה להעלותם מהכבש אל המזבח.

ומקשינן: **אי הכי**, דאיירי שהועלו בדיעבד על גבי הכבש, ולהכי מותר לכתחילה להעלותם מהכבש אל המזבח משום שהוכשרו להקרבה בהעלאתם לכבש, אמאי מותר להעלותם רק כשהתערבו באיברי עולה כשירה? והרי **אפילו** הועלו איברי בעלת המום בדוקין שבעין כשהם **בעינייהו** [ולא בתערובת] על הכבש, נמי מותר לכתחילה להעלותם מהכבש אל המזבח?! (29)

אלא, טעמיה דרבי אליעזר שהתיר להעלות אברי בעלת מום שהתערבו באברי עולה

29. ומוכיחים מכאן האחרונים, שאף על פי

28. לפי רבי יוחנן לקמן פה ב.

“וראין” אותן כאילו הם עצים?

ומתרצינן: רבי אליעזר **לדבריהם** דרבנן **קאמר להו**, והכי קאמר: **לדידי** — **רחמנא** **אבשריה** אפילו כשמתכוון להקטירם. ואילו **לדידכו**, דלא דרשיתו להאי קרא כמוני, **אודו לי מיהא** כי **בשר** בהמה **בעלת מום** **כעצים** **דמו**, **מידי דהוי אבשר חטאת**, שאתם מודים לי שאם התערב בבשר עולה הוא קרב לשם עצים [דהכי סבר תנא דברייתא דפליג אתנא דמתניתין].

ומבארינן: **ורבנן**, מהי תשובתם לטענתו של רבי אליעזר?

הכא, אברי בעלת מום, **מאיסי** להעלאה על גבי המזבח, ואפילו לשם עצים. אבל **התם**, אברי חטאת שהתערבו באברי עולה, **לא מאיסי**. אין אברי החטאת מאוסים להקריבם לשם עצים.

מתניתין

אברים של עולות כשרות רבות שנתערבו **באברין** של עולה אחת **בעלת מום**, דמדאורייתא חד בתרי בטל, ומותר מהתורה להקריב את כולן, אלא שגזרו חכמים והחמירו לאסור את כל התערובת —

רבי אליעזר אומר: אם, בדיעבד, **קרב ראש** של אחד מהם — **יקרבו** מעתה **כל הראשים** שבתערובת לכתחילה. לפי שהקלו חכמים בחומרה שהחמירו לאסור את כל התערובת, ואמרו שאם יש אפשרות לתלות ולומר

כשירה, הוא משום **שמיעט רחמנא** שאין איסור בהעלאת אברי בעלי מום אלא כשהם לעצמם, ולא בהיותם בתערובת עם איברים כשרים. שנאמר **“מום בם”**. ודרשינן, רק כאשר **מום בם**, כלשעצמם, הוא **דלא ירצו**. **הא על ידי תערובת** באברי בהמות תמימות, **ירצו**.

ורבנן דרשי להאי קרא הכי: **כאשר מום בם הוא דלא ירצו**, **הא עבר מומם** — **ירצו!** ולא אמרינן שנדחו להקרבה לעולם מחמת שהיו בעלי מום.

ורבי אליעזר, מנין לו שמותר להעלות בהמה שהיתה בעבר בעלת מום, ולא אמרינן שנדחתה לעולם?

דריש ליה מדכתיב **“כי משחתם בהם**, מום **בם**, לא ירצו”, **“בם”** ו**“בהם”** תרי מיעוטי הוו. מחד מיעוטא למד לאיברי בעלת מום שנתערבו שמותר להעלותם, ומאידך מיעוטא למד שבעלת מום שעבר מומה אינה נדחית מהקרבה.

ורבנן, **“בם בהם”** לא דרשי כשני מיעוטים.

ופרכינן: מעתה, שהעמדת את טעמו של רבי אליעזר, שהתיר להעלות איברי בעלת מום שנתערבו באיברי עולה תמימה, משום שלמד ממיעוטא דקרא שמותר להעלותם כאשר הם נמצאים בתערובת עם כשרים, אמאי קא אמר רבי אליעזר **“רואה אני אותם למעלה כאילו הן עצים”**? **הא רחמנא אבשריה** להעלותם בתור איברים משום שהן בתערובת עם כשרים, ומדוע נזקקת לומר

על הכבש עצמו אי אפשר, שלגבי הקטרה אין דינו כמזבח. שפת אמת, הגרי"ז

שלכבש יש דין כמזבח לגבי הדין שאם עלו עליו הכשירים הכבש להעלותם למזבח, אבל להקטיר

וראש שבתוך זוג הראשים, "מיגו" שחבירו מותר, אף הוא מותר.⁽³⁰⁾

"מיגו" זה בנוי על כך שאם נאמר שראש מזהוג אסור, הרי בהכרח שחבירו מותר. וכיון שהתרנו את חבירו, אנו מתירים גם אותו, כי איך נאסור אותו יותר מאשר את חבירו.

ו"מיגו" זה אינו מצד הסברא, אלא הוא צורה מסוימת של היתר, שאפשר להקל בחומרה שהחמירו חכמים לאסור את כל התערובת מצד טענת מיגו שכזו. וצורה שכזו מצטרפת ל"תליה", ש"תלינן" שהאיסור היה במה שפירש כבר תחילה מהתערובת.

אבל, להקריב את הראשים או הכרעים אחד אחד, לא התיר רבי אליעזר. שהרי אם מקריב כל ראש בפני עצמו אין את הצד של "מיגו", האומר כיון שהאחר מותר גם זה מותר.

מתיב רבי יעקב לרבי ירמיה ממה ששנינו במשנה: והכמים אומרים, אפילו קרבו כולן חוץ מאחד מהן, יצא לבית השריפה. ומכאן אתה למד, שרבי אליעזר, החולק עליהם, סובר שאותו אחד כן קרב, והרי אין לו את ה"מיגו" של זוג!?

אמר לו רבי ירמיה לרבי יעקב: בר תחליפא [שם אמורא] **אסברה לך: מאי אחד** שהשתייר דפליגי ביה רבי אליעזר ורבנן? — **זוג אחד** של שני ראשים או שני כרעים, שרק בהכי פליג רבי אליעזר ומתיר להקטירם ביחד.

שהאיסור כבר פרש מהתערובת, אפילו תהיה זאת תליה בדבר רחוק, יש להתיר את כל התערובת. ולפיכך, הכא תלינן, ביחס לראשים שבתערובת, שהראש אשר קרב בדיעבד הוא הראש של הבהמה בעלת המום, ושאר הראשים הם ראשים של הבהמות הכשרות.

וכן אם בדיעבד קרבו **כרעים של אחד מהן** — **יקרבו** מעתה **כל הכרעים** לכתחילה, כי יש לתלות ולומר שהכרעים אשר הוקרבו בראשונה הן הכרעים של בעלת המום.

והכמים אומרים: אפילו קרבו כולם, כל הראשים או כל הכרעים, חוץ מאחד מהן, אפילו הכי לא תלינן לומר שבאותן הראשים והכרעים היה בתוכן הראש והכרעים של בעלת המום, אלא חיישינן שהאיבר האחרון שייך לבהמה בעלת המום. לפי שלא התירו חכמים את התערובת שהחמירו לאוסרה על ידי תליה, אלא אפילו אותו אחד שהשתייר מכל התערובת, **יצא לבית השריפה** כדין כל איברי התערובת.

גמרא

אמר רבי אלעזר: לא הכשיר רבי אליעזר כשהקריבו בדיעבד את אחד הראשים, **אלא לקחת שנים שנים** ראשים [או כרעים] ולהקטירם ביחד, כדי שיהיה צד היתר נוסף, מלבד התליה שהראש הראשון שקרב בדיעבד הוא הראש של בעלת המום, והוא היתר של "מיגו", שאנו אומרים על כל ראש

שיש בין שני הראשים ראש אחד של היתר בודאי, ולכן "ניתנה הקרבה זו ליקרב משום

30. רש"י בכתב יד אינו משתמש בלשון מיגו, אלא מבאר שהקרבה של השניים הותרה כיון

מתניתין

א. דם של קדשים העומד להזרק על המזבח שנתערב במים — אם יש בו בדם המעורב במים מראית דם, הרי הוא כשר לזריקה. ואם נשתנה מראהו כתוצאה מהמים המעורבים בו ולא ניכר מראה הדם, הרי הוא פסול.

ב. ואם נתערב הדם ביון, שצבעו אדום כמו צבע הדם, ואין ניכר בו מראה הדם — רואין אותה, את היין, כאילו הוא מים, ומשערים באומד אם היה דם מתערב עם שיעור מים שכזה, האם היה ניכר מראית הדם בתערובת של הדם והמים או לא.

ג. נתערב דם הקרבן בדם בהמה חולין, או בדם החיה, שאינה קריבה על המזבח — רואין אותה, את דם הבהמה או החיה, כאילו הוא מים, ומשערים אם היה ניכר מראית הדם בשיעור מים שכזה.⁽³¹⁾

עמ-א

רבי יהודה אומר: מין במינו אינו בטל, הילכך אין דם מבטל דם, ואפילו התערבה טיפת דם קרבן בכלי גדול של דם חולין או דם בהמה, כשר כל הדם המעורב לזריקה.

ד. נתערב דם קרבן כשר בדם קרבנות פסולין — ישפך הכל לאמה. גם אם הדם

הכשר הוא המרובה. כי על אף שהדם הפסול מתבטל [מהתורה] ברוב הדם הכשר, גזרו חכמים לשפוך את הכל כדי שלא יבואו להתיר אפילו בזמן שהדם הפסול יהיה מרובה ולא יהיה ביטול ברוב.

וכן אם נתערב דם הנפש הכשר לזריקה בדם התמצית [שיוצא בשתייה ולא כמו דם הנפש שיוצא בקילוח] הפסול לזריקה, ישפך כל הדם לאמה, על אף שדם הנפש הוא הרוב.

רבי אליעזר לא חייש להאי גזירה אלא מכשיר את התערובת לזריקה.

ה. ומודים חכמים לרבי אליעזר שאם לא נמלך הכהן אם ליתן את דם התערובת, ונתן אותו על המזבח, הרי הוא כשר. שהרי כל פסולו של הדם אליבא דחכמים הוא רק משום גזירה, אך בדיעבד, אם זרק הרי הוא כשר.

גמרא

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: לא שנו במשנתנו שתערובת אשר יש בה רוב מים עם מיעוט דם כשירה לזריקה משום מראית דם שבה, אלא באופן שנפלו מים

הוא דהיתר. ואם משום שהוא דספק איסור, איכא למיתלייה בההוא שקב תחילה, קודם שנמלך.

31. הקשו התוס', כיון שדם חיה ובהמה חולין גמורים הם, כיצד אפשר להעלותם בעזרה על המזבח, והרי אפילו למאן דאמר שאיסור חולין בעזרה אינו מן התורה, אבל העלאת חולין,

לכולי עלמא אסור מן התורה?! ותירצו, כיון שדם כשר מעורב בתערובת, ועיקר הזריקה היא בשביל הדם הכשר, אין הזריקה מתייחסת לדם הפסול, ולכן אין בה איסור.

ובסוף תירצו, שחולין גמורים מותר לדברי הכל להעלות לשם עצים ולשם מים, ורק בדבר שיש בו קדושה, כגון איברי חטאת שהתערבו